

K patologiji poizvedeb v kazenskem postopanju.

Pod tem naslovom razvija učen Poljak, sodni adjunkt in docent na krakovskem vseučilišču dr. Julij Makarewicz temeljna načela o uporabi kazenske pravde in dokazuje, da še nismo dospeli do vzvišenega pravosodstva, akoravno že skoraj 30 let rabimo kazenskopravdni red iz leta 1873 (glej »Ger.-Z.« št. 40 in 41 l. 1901).

Mi smo v našem listu že nekoč povdarjali, kolikega pomena je točna, strogo zakonita in pametna uporaba zakonov že pri prestopkih, ki segajo v obilni meri v naše vsakdanje življenje. Gotovo pa je še treba tem večje pozornosti in stroge pazljivosti v slučajih, kateri še bolj globoko režejo v naše bistvo in ko gre za omejitev prostosti in naših državljanskih pravic; mi mislimo na znamenite posledice pri obsodbah radi kakega hudo delstva ali pregreška in v tem oziru je torej še posebej treba, da vsi — bodisi sodniki ali državni pravdnik ali zagovornik — pospešujemo takšno pravosodstvo, ki zares ustreza prevzvišenemu smotru pravice in nas varuje škode ter usodepolnega očitjanja, da smo kršili zakon, s tem pa kakemu človeku prizadejali nepopravljivo nesrečo!

Za navodilo našim sodnikom podamo v naslednjem poglavitne točke, katere Makarewicz proglašja za sad svojim razmotrovanj v kazenskem procesu:

I.

Predlogi državnega pravdnništva, naj se vrše natančno precizirane poizvedbe, so uradne naprošnje (rekvizicije) vsled analogija §-ov 26, 36 in 93 k. p. r.; preiskovalni sodnik zamore sicer lastno svojo kompetenco in zakonito dopustnost predloga pretresati, nikakor pa se mu ni spuščati v vprašanje, je li predlog umesten, ker njemu namen prositelja ni znan.

Državno pravdnništvo ima dolžnost, da se le po redkem poslužuje sodelovanja sodišč pri takih informativnih poizvedbah, marveč da se obrača v dosego orientacije do varstvenih oblastev. Ako pa državno pravdnništvo te dolžnosti

zanemarja in sodišče čez mero s takimi predlogi obsipa, se preiskovalni, oziroma okrajni sodniki sicer temu ne morejo protiviti, tudi ni dopustno, da zaradi tega gredo s pomisleki v posvetovalno zbornico in izposlujejo njeno odločbo o pripravnosti (smotrenosti) dotičnega predloga: sodna oblastva imajo le pravico do administrativne pritožbe in sicer na nad-sodišče, nadpravdnništvo in justično ministerstvo.

II.

Takozvani »splošni« predlogi, »naj se poizvedbe vrše« — niso dopustni. Takšne protizakonite predloge sme preiskovalni sodnik a limine zavriniti, ne da bi zahteval še sklepa posvetovalne zbornice, kajti le-ta navadno ni upravičena, da sprejme poročila pozvedujočega sodnika o stanju pozvedeb. Izjeme so: *a)* pritožbe zoper preiskov. sodnika, torej tudi pritožbe državnega pravdnika zoper njega, ako se predlog pravdnništva odkloni, *b)* slučaji, v katerih se pozvedbe preneso okrajnim sodiščem.

Ako pa že posvetovalna zbornica takšen sklep stori (da pritrdi odklonitvenemu predlogu poizvedujočega sodnika), ne pristojajo državnemu pravdniku nobeni daljši pravni pomočki, osobito tudi ne pritožba na višje sodišče.

III.

Državni pravdnik ima tekom poizvedeb naslednje pravice napram preiskovalnemu sodniku:

a) on zamore predlagati, da se vrše precizno določena uradna dejanja že v preciziranih kazenskih stvareh;

b) ako poizvedujoči sodnik odkloni predlog za izvršitev uradnega delovanja, mu pristojna pritožba (§ 113 k. pr.) na posvetovalno zbornico;

c) ako se zadobi sklep posvetovalne zbornice (bodisi vsled kake pritožbe od strani državnega pravdnništva ali vsled drugega nedopustnega odklonitvenega predloga od strani poizvedujočega sodnika), in ta sklep državnemu pravdniku ne ugaja, onda državni pravnik sicer nima nobene pritožbe (§ 114 k. pr. r.), vendar mu je dovoljeno občno pritožbo radi nezakonitega po-

stopanja dotičnega sodišča vložiti s prošnjo, naj nadsodišče podrejeno mu sodišče pouči v smislu §-a 15 k. pr. r., §-a 34 instr. kaz. sod. in 74 org. zak.

IV.

Dolžnost višjih sodišč je, da temeljem §-a 15 k. pr. r. nadzorujejo delavnost podrejenih kazenskih sodišč in pazijo na pravilno uporabo kaz. pr. reda iz leta 1873., njih dolžnost je torej, da odstranijo vsako reminiscenco nasprotnih načel, osebno onih po zakonu iz leta 1853.

Nadsodiščem tedaj glede poizvedeb pristojajo:

a) da prepovedujejo preiskovalnim in okrajnim sodnikom ukrepati poizvedbe zgolj na podlagi splošnih predlogov državnega pravdnika;

b) da poučujejo kazenska sodišča, oziroma sodne dvore, naj se mesečna poročila pred posvetovalno zbornico ne nanašajo na poizvedbe, nego naj se omejijo samo na uvodne preiskave. Poizvedbe nadziraj v prvi vrsti državni pravdnik, sicer pa pristojajo vrhovno nadzorstvo o delovanju preiskovalnega sodnika, izvzemši preiskave (torej pri poizvedbah, stvareh pravne pomoči, takozvanih Nc-stvareh, shrambi »corporum delicti« i. t. d.) sodnemu predstojniku, nikakor pa ne posvetovalni zbornici;

c) da zavrnejo »a limine« vse na podlagi §-a 114 k. pr. r. vložene pritožbe zoper sklepe posvetovalne zbornice, radi poizvedeb ali tekom njih storjene.

Želeti je, da se povsod praksa po teh načelih oživi in da ne zaostajamo v napredku za dobro stvar radi zastarelih nazorov ali iz drugih razlogov.

K. W.

